Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2024/1592

5.3.2024.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Cietušo tiesību direktīvas pārskatīšana"

(COM(2023) 424 final – 2023/0250 (COD))

(C/2024/1592)

Ziņotāja: ***Dovilė JUODKAITĖ***

Atzinuma pieprasījums	Eiropas Komisija, 18.8.2023.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	21.11.2023.
Pieņemts plenārsesijā	14.12.2023.
Plenārsesija Nr.	583
Balsojuma rezultāts	
(par/pret/atturas)	206/1/3

1. **Secinājumi un ieteikumi**

1.1. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atzinīgi vērtē ierosinājumu pārskatīt Cietušo tiesību direktīvu. Šis priekšlikums var palīdzēt uzlabot cietušo tiesības un ilgtermiņā padarīt tiesu iestāžu darbu efektīvāku un izmaksu ziņā lietderīgāku.

1.2. EESK uzsver, ka grozījumi ir svarīgi, lai uzlabotu cietušo individuālo novērtējumu un viņiem sniegto atbalstu visā tiesvedības procesā. Starp cietušajiem un noziegumu veidiem nevajadzētu būt hierarhijai, taču dažiem cietušajiem var būt vajadzīgi papildu atbalsta un aizsardzības pasākumi. EESK iesaka Komisijai kopā ar dalībvalstīm izstrādāt detalizētas pamatnostādnes par dažādajām iestādēm, kurām būs jāveic novērtējums.

1.3. EESK iesaka noteikt stingrākus pienākumus apmācīt cietušo tiesību speciālistus un aicina Komisiju izstrādāt norādījumus un atbalsta kvalitātes standartus. Būtu jāveicina dalībvalstu apmaiņa ar labas prakses piemēriem tādā jomā kā kvalitatīva atbalsta sniegšana, tostarp psihologu un speciālistu apmācība.

1.4. EESK arī iesaka katrā dalībvalstī izveidot visaptverošu saziņas sistēmu, lai uzlabotu informācijas pieejamību.

1.5. Saistībā ar individuālo novērtējumu, kad tiek novērtēts pārkāpumu izdarījušās personas radītais risks, EESK pauž nožēlu par to, ka noziegumu un bīstamas uzvedības piemēru sarakstā ir iekļauti garīgās veselības traucējumi. Šī norāde būtu jāsvītro.

1.6. EESK atzinīgi vērtē tiesības pārskatīt tiesvedības laikā pieņemtos lēmumus, tostarp lēmumus par mutisko tulkošanu tiesas sēžu laikā, un aicina dalībvalstis nodrošināt, ka cietušie tiek pienācīgi informēti par šīm tiesībām, kā arī veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka šāda pārskatīšana tiek veikta nekavējoties.

1.7. EESK atzinīgi vērtē ieceri uzlabot cietušo iespējas saņemt kompensāciju. EESK iesaka dalībvalstīm apmainīties ar labas prakses piemēriem, kā izstrādājamas pārdomātas kompensācijas shēmas, ņemot vērā šādu shēmu finansiālo ietekmi.

1.8. EESK aicina dalībvalstis piešķirt pietiekamu finansējumu direktīvas transponēšanai un īstenošanai un aicina Komisiju nodrošināt, ka ES finansējums tiek palielināts un izmantots direktīvas īstenošanai.

1.9. Lai uzraudzītu īstenošanu, Komisijai, arī izstrādājot kopīgus standartus un datu sadalīšanas un ziņošanas formātus, būtu jāatbalsta dalībvalstu centieni vākt datus.

2. **Atzinuma konteksts**

2.1. Cietušo tiesību direktīva ([1]) tika pieņemta 2012. gadā, lai Eiropas Savienībā noteiktu minimālos standartus attiecībā uz noziegumos cietušo personu tiesībām, šīm personām sniegto atbalstu un šo personu aizsardzību ([2]). Juridiskais pamats minimālo standartu noteikšanai attiecībā uz personu tiesībām kriminālprocesā un noziegumos cietušo tiesībām ir izveidots ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 82. panta 2. punkta c) apakšpunktu.

2.2. Eiropas Komisija 2020. gadā veica Cietušo tiesību direktīvas īstenošanas novērtējumu un 2020. gada 11. maijā pieņēma novērtējuma ziņojumu ([3]). Ziņojumā tika atklāts, ka daudzas dalībvalstis līdz transponēšanas termiņam (2015. gada 16. novembris) nebija pilnībā transponējušas direktīvu. Komisija par nepilnīgu transponēšanu uzsāka kopumā 26 pārkāpuma procedūras ([4]), un lielākā daļa no tām jau ir pabeigta. Problēmas bija saistītas ar: definīcijas neesamību vai neievērošanu; grūtībām transponēt un nodrošināt piekļuvi informācijai; procesuālajām tiesībām ([5]) un sekundārās viktimizācijas novēršanu kriminālizmeklēšanas laikā; cietušo individuālo novērtējumu; īpašu aizsardzību cietušajiem ar īpašām vajadzībām; datu vākšanu.

2.3. Lai uzlabotu direktīvas īstenošanu un Eiropas Savienībā nodrošinātu labāku aizsardzību visos noziegumos cietušajiem, Komisija 2020. gada 24. jūnijā pieņēma pirmo ES stratēģiju par cietušo tiesībām (2020–2025). Minētajā stratēģijā Komisija apņēmās izvērtēt ES instrumentus un to iespējamos trūkumus un vajadzības gadījumā līdz 2022. gadam nākt klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem, lai vēl vairāk nostiprinātu cietušo tiesības.

2.4. Direktīvas pārskatīšana ietvēra plašu apspriešanos, tostarp sabiedrisko apspriešanu un mērķorientētu apspriešanos ar ieinteresētajām personām no cietušo tiesību platformas. EESK atzinīgi vērtē šo procesu un norāda, ka priekšlikumu publicēt aicināja cietušo tiesību un pilsoniskās sabiedrības organizācijas ([6]).

3. **Vispārīgas piezīmes**

3.1. EESK atzinīgi vērtē priekšlikumu pārskatīt direktīvu un veikt grozījumus ar mērķi uzlabot noziegumos cietušo tiesības dažādās jomās, kā arī dažādus tiesību aktu noteikumus, kas veidos noturīgāku sabiedrību un sekmēs tiesu iestāžu labāku darbību.

3.2. Direktīvas pārskatīšana atbilst citiem ES tiesību aktiem un politikas jomām, tostarp stratēģijai, kuras mērķis ir stiprināt ES Pamattiesību hartas ([7]) piemērošanu, un centieniem padarīt ES tiesības un vērtības konkrētākas tādās jomās kā cietušo tiesības un tiesu iestāžu pieejamība, kā EESK secinājusi atzinumā par Pamattiesību hartas īstenošanu ([8]).

3.3. EESK atzinīgi vērtē to, ka Komisija priekšlikumā ir ņēmusi vērā digitalizāciju un jaunu tehnoloģiju izstrādi. Elektronisko saziņas līdzekļu izmantošana saskaņā ar 26.b pantu var palīdzēt cietušos tuvināt tiesai un atbilst Komisijas digitalizācijas politikai, tostarp iecerei digitalizēt tiesu sistēmu.

3.4. Neraugoties uz šiem pozitīvajiem aspektiem, EESK norāda, ka cietušajiem nebūtu obligāti jāizmanto digitālie rīki un tehnoloģijas. Daži cietušie, tostarp personas, kurām nav digitālās pratības vai kurām tā ir ierobežota, var nebūt spējīgi izmantot šos komunikācijas rīkus un tehnoloģijas. Noziegumos cietušajiem vienmēr būtu jāpaver nedigitālas iespējas.

3.5. Lai gan direktīva ir horizontāla un attiecas uz visiem noziegumos cietušajiem, ir svarīgi ņemt vērā, ka marginalizētās grupas ir pakļautas lielākam riskam kļūt par cietušajiem, tostarp vardarbīgos un naida noziegumos, un ka tām ir mazāka iespēja ziņot par noziegumiem, piekļūt tiesu iestādēm un saņemt pienācīgu atbalstu. EESK uzsver, ka ir svarīgi, arī veicot mērķtiecīgus pasākumus, nodrošināt visaptverošas cietušo tiesības, atbalstu un pakalpojumus, kuros ņemta vērā gan cietušo, gan arī noziegumu daudzveidība.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES (2012. gada 25. oktobris), ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV L 315, 14.11.2012., 57. lpp.).
([2]) Direktīva attiecas uz visām ES dalībvalstīm, izņemot Dāniju, kas nolēma to nepiemērot.
([3]) COM(2020) 188 final (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM:2020:188:FIN).
([4]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_23_3724.
([5]) Īpaši nepilnības 17. panta 3. punkta īstenošanā. Ar minēto pantu paredzēts nodrošināt, ka sūdzība nekavējoties tiek nosūtīta valstij, kurā tika izdarīts noziedzīgais nodarījums.
([6]) https://victim-support.eu/news/joint-statement-for-european-day-for-victims-of-crime/.
([7]) OV C 326, 26.10.2012., 391. lpp.
([8]) OV C 341, 24.8.2021., 50. lpp.

3.6. EESK atbalsta Komisijas lēmumu vairāk uzmanības pievērst neaizsargātiem cietušajiem, tostarp pastiprinot īpašo vajadzību individuālo novērtējumu, sniedzot bezmaksas psiholoģisko palīdzību un pievienojot īpašus pasākumus un prasības attiecībā uz cietušajiem bērniem un cietušajiem ar invaliditāti. EESK atzinīgi vērtē arī lēmumu ļaut neatbilstīgajiem migrantiem vieglāk ziņot par noziegumiem, aizliedzot pārsūtīt migrācijas iestādēm personas datus par cietušā uzturēšanās statusu, ja attiecīgie dati ir iegūti, ziņojot par noziegumiem.

3.7. EESK norāda: priekšlikumā ir prasīts iestādēm nodrošināt, ka individuālajos novērtējumos tiek ņemtas vērā cietušo personīgās iezīmes, tostarp dzimums, taču tajā nav iekļauta visaptveroša dzimumperspektīva un nav paredzēta ar dzimumu saistīta pieeja atbalstam, to attiecinot ne tikai uz personām, kas cietušas no dzimumu vardarbības. Sievietes visā savā daudzveidībā cieš no noziegumiem, kas nav saistīti ar dzimumu un vardarbību ģimenē, tāpēc pakalpojumos un speciālistu apmācībā būtu jāiekļauj dzimumu dimensija, lai ņemtu vērā viņu tiesības un vajadzības.

3.8. EESK ļoti atzinīgi vērtē 26.d pantu par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kurā dalībvalstīm būs noteikts pienākums nodrošināt, ka cietušajiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pieejami efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, ja tiek pārkāptas viņu tiesības, kas noteiktas direktīvā. EESK aicina dalībvalstis veikt pasākumus, lai informētu cietušos par viņu tiesībām uz tiesisko aizsardzību, un nodrošināt, ka lēmumi tiek pieņemti un tiesiskās aizsardzības līdzekļi tiek piešķirti bez kavēšanās.

4. **Īpašas piezīmes par piecām svarīgākajām cietušo tiesību kategorijām**

4.1. EESK atzinīgi vērtē to, ka direktīvas pārskatīšanā tiek ievēroti konkrēti mērķi, lai uzlabotu piecas noziedzīgos nodarījumos cietušo tiesību kategorijas, proti, tiesības uz informāciju, tiesības uz atbalstu un aizsardzību, pamatojoties uz cietušo individuālajām vajadzībām, procesuālās tiesības un tiesības saņemt lēmumu par kompensāciju. Šīs tiesības ir būtiskas, lai nodrošinātu cietušo tiesību aizsardzību no nozieguma izdarīšanas brīža līdz tiesvedības beigām.

4.2. Tiesības uz informāciju tiek pastiprinātas ar vairākiem noteikumiem. Pantā par valstu koordinācijas un sadarbības protokoliem ir noteikts, ka vajadzētu būt īpašiem protokoliem, lai nodrošinātu cietušo, tostarp aizturēto cietušo, tiesības uz informāciju. Informācijai jābūt pielāgotai cietušo mainīgajām individuālajām vajadzībām, "šāda informācija ir vienkārša un viegli saprotama, to sniedz laikus un atkārtoti dažādos formātos, arī mutiski, rakstveidā un digitāli". Priekšlikumā ir paredzēti arī jauni pienākumi attiecībā uz elektronisko saziņas līdzekļu izmantošanu, kā arī palīdzības līniju un tīmekļa vietņu izveidi, lai uzlabotu informācijas pieejamību. Turklāt priekšlikumā paredzēts pienākums nodrošināt, ka cietušie var ziņot par noziegumiem, izmantojot viegli piekļūstamas un lietotājiem ērtas informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, taču nav garantiju par drošām, konfidenciālām ziņošanas procedūrām, kā paredzēts 5.a panta 4. punktā. Direktīvas 10. a pants attiecas uz palīdzību tiesas telpās, lai sniegtu informāciju cietušajiem.

4.3. EESK norāda, ka cietušo tiesības uz informāciju ir būtiskas, lai viņi varētu īstenot savas turpmākās tiesības. EESK iesaka katrā dalībvalstī izveidot visaptverošu komunikācijas sistēmu. Dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai vairotu izpratni par cietušo tiesībām uz informāciju, it īpaši, lai informētu cietušos, kuriem var būt vislielākās grūtības identificēt noziegumu, iegūt informāciju un izmantot savas tiesības, piemēram, migrējošos darba ņēmējus ([9]) vai citas marginalizētas grupas (piemēram, personas ar invaliditāti, kas dzīvo iestādēs, bērnus un cilvēkus, kuri saskaras ar daudziem šķēršļiem un diskrimināciju), kuras ir pakļautas lielākam ekspluatācijas, vardarbības un ļaunprātīgas izmantošanas riskam.

4.4. Vēl viena problēma, ar ko saskaras noziegumos cietušie, ir informācijas par viņu lietu nesaņemšana vai ierobežota papildu informācija par viņu lietu. Lai gan ierosinātajā tekstā ir atsauce uz informāciju "vairākos formātos", nav stingra pienākuma attiecībā uz valodu un tulkošanu, kā arī nav skaidra un visaptveroša pienākuma dalībvalstīm sniegt cietušajiem informāciju par viņu lietas virzību ([10]). EESK iesaka ES iestādēm iekļaut stingrākus noteikumus, lai nodrošinātu, ka visi cietušie procesa laikā savlaicīgi var saņemt informāciju par savām tiesībām un par savu lietu viņiem piekļūstamā un saprotamā valodā un formātā.

([9]) Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (*FRA*), *Underpinning victims' rights: support services, reporting and protection*, (2023). Ziņojumā atklāts, ka migrējoši darba ņēmēji maz saskaras ar cilvēkiem ārpus savas darbavietas un viņiem nav informācijas par palīdzību, ko var saņemt smagas ekspluatācijas gadījumā.

([10]) Pārskatītās direktīvas 10.b pants attiecas tikai uz informāciju par tiesas procesos pieņemtajiem lēmumiem, kas cietušos ietekmē "tieši".

4.5. Atzinīgi vērtējams, ka Komisija prasa dalībvalstīm nodrošināt savlaicīgus un individuālus novērtējumus, ko uzsāk, kad cietušais pirmo reizi sazinās ar kompetentajām iestādēm. Priekšlikumā ir sīki izklāstīti elementi, kas jāņem vērā individuālajā novērtējumā, tostarp attiecības ar likumpārkāpēju un viņam raksturīgās īpašības, un ir paredzēts pievērst uzmanību cietušajiem, kuri ir vairāk nekā vienā neaizsargātības un/vai nozieguma kategorijā. Tomēr EESK nav skaidrs, kā iestādēm būtu "regulāri" jāatjaunina novērtējums ([11]). EESK iesaka Komisijai kopā ar dalībvalstīm izstrādāt detalizētas pamatnostādnes par dažādām iestādēm, kurām jāveic novērtējums, lai nodrošinātu lielāku skaidrību par to pienākumiem, kā attiecībā uz personām, kuras cietušas no vardarbības un vardarbības ģimenē, ir noteikts ierosinātajā direktīvā par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu (23. pants).

4.6. EESK atzinīgi vērtē to, ka priekšlikums uzlabo atbalstu un aizsardzību atkarībā no cietušo individuālajām vajadzībām, uzlabojot cietušo individuālo novērtējumu, lai noteiktu īpašas atbalsta un aizsardzības vajadzības, un paredzot noteikumus, kas neaizsargātiem cietušajiem atvieglo piekļuvi specializētam atbalstam. Novērtējuma ziņojums apliecināja, ka iepriekšējais direktīvas teksts nebija efektīvs, lai nodrošinātu, ka visi cietušie saņem pienācīgu atbalstu ([12]). Ja cietušo vajadzības netiek apzinātas, atbalsts var netikt sniegts pienācīgi.

4.7. EESK atzinīgi vērtē arī noteikumus par atbalsta pakalpojumiem, it īpaši iestāžu proaktīvo lomu, lai nodrošinātu, ka attiecīgie vispārējie un specializētie atbalsta dienesti sazinās ar cietušajiem, un pienākumu nodrošināt cietušo atbalsta dienestu darbību krīzes laikā. EESK arī atzinīgi vērtē to, ka ir iekļauti noteikumi, lai nodrošinātu labāku atbalstu, piemēram, tiesības uz bezmaksas psiholoģisko atbalstu tik ilgi, cik vajadzīgs, ja tas tiek atzīts par nepieciešamu, tiesības uz mērķtiecīgu, vairāku aģentūru atbalstu cietušajiem bērniem un personu ar invaliditāti tiesības.

4.8. EESK norāda, ka priekšlikumā ir pienācīgi iekļauti aizsardzības pasākumi. Taču EESK satrauc garīgās veselības problēmu iekļaušana noziegumu un bīstamas uzvedības sarakstā, kad individuālā novērtējuma kontekstā tiek novērtēts pārkāpumu izdarījušās personas radītais risks. Stigma un diskriminācija saistībā ar garīgo veselību joprojām ir izplatīta, un tā ir jānovērš, kā norādīts EESK atzinumā par tematu "Garīgās veselības uzlabošanas pasākumi" ([13]). EESK aicina svītrot norādi uz likumpārkāpēja garīgās veselības stāvokli. Būtu jāiekļauj tikai tādi faktori, kas saistīti ar personas bīstamību.

4.9. EESK pauž nožēlu par to, ka nav neviena priekšlikuma attiecībā uz to speciālistu apmācību, kuri saskaras ar cietušajiem, tostarp novērtēšanas un cietušo ar īpašām vajadzībām tiesību jomā, un par to, kā sniegt informāciju un runāt ar cietušajiem. EESK iesaka noteikt stingrākus pienākumus attiecībā uz speciālistu apmācību un aicina Komisiju izstrādāt īpašas pamatnostādnes par noziegumos cietušo individuālu novērtējumu veikšanu un atbalsta kvalitātes standartiem. EESK arī norāda, ka psihologiem noteikti ir jāapgūst zināšanas par posttraumatiskā stresa sindromu, lai viņi varētu reaģēt uz īpašajām vajadzībām šajā jomā, un aicina Eiropā apmainīties ar labas prakses piemēriem, kā sniedzams kvalitatīvs atbalsts.

4.10. EESK atzīst, ka ir svarīgi, lai cietušie tiktu pareizi atbalstīti un konsultēti visā tiesvedības laikā. Tomēr EESK norāda, ka 10.a panta tekstā valsts iestādēm ir dota plaša rīcības brīvība attiecībā uz to, kāda var būt palīdzība tiesas telpās, un tas var izraisīt atšķirības sniegtās palīdzības kvalitātē. Palīdzībai cietušajiem visā tiesvedības laikā ir jābūt efektīvākai, lai nodrošinātu, ka cietušie var saņemt pastāvīgu atbalstu līdz procesa beigām.

4.11. EESK atzinīgi vērtē tiesības pārskatīt tiesvedības laikā pieņemtos lēmumus, tostarp lēmumus par mutisko tulkošanu tiesas sēžu laikā un par īpašiem aizsardzības pasākumiem. Cietušo iespēja apstrīdēt lēmumus, kas uz viņiem attiecas, neatkarīgi no viņu juridiskā statusa kriminālprocesā ir būtiska viņu aktīvai līdzdalībai tiesvedībā. EESK mudina dalībvalstis nodrošināt, ka cietušie tiek pienācīgi informēti par viņu tiesībām uz pārskatīšanu, un veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka šāda pārskatīšana tiek veikta nekavējoties.

([11]) 22. panta 7. punkta grozījums.

([12]) Cietušo atbalsta organizācijas brīdināja, ka ne vienmēr tiek veikts individuālo vajadzību novērtējums. Skatīt Komisijas dienestu darba dokumentu SWD(2022) 179 final (Direktīvas 2012/29/ES novērtējums) (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0179), 70. lpp.; *FRA* norādīja, ka policija bieži neveic novērtējumu sistemātiski un regulāri. *FRA*, *Underpinning victims' rights: support services, reporting and protection* (2023), 40. lpp.

([13]) OV C 349, 29.9.2023., 100. lpp.

4.12. EESK atzinīgi vērtē to cietušo tiesību stiprināšanu, kuri dzīvo citā dalībvalstī, izmantojot videokonferences un telefonkonferences. Lai gan dokumentā tas nav noteikts obligāti, EESK aicina dalībvalstis padarīt cietušo līdzdalību tiesas procesā obligātu, ja viņi to pieprasa. Šāda prasība atbilstu ES paziņojumam par tieslietu sistēmu digitalizāciju ([14]) un ierosinātajai regulai par tiesu iestāžu pārrobežu sadarbības digitalizāciju ([15]).

4.13. EESK atzinīgi vērtē ieceri uzlabot cietušo piekļuvi kompensācijai, stiprinot cietušo tiesības uz lēmumu par kompensāciju kriminālprocesa gaitā un cenšoties panākt, ka tā tiek cietušajam izmaksāta nekavējoties tūlīt pēc sprieduma pasludināšanas. Kaut arī daļa teksta, kas ietver norādes uz "saprātīgu termiņu" un "bez nepamatotas kavēšanās", var radīt atšķirīgu attieksmi pret cietušajiem un starp dalībvalstīm, tomēr tieša kompensācija bez nepamatotas kavēšanās nodrošinās efektīvu kompensāciju cietušajiem un novērsīs sekundāru viktimizāciju. EESK apzinās, ka valsts spējai izmaksāt kompensāciju avansā un vēlāk atgūt to no likumpārkāpēja būs finansiāla ietekme, kas priekšlikumā netika pietiekami novērtēta. Dalībvalstīm būtu jāapmainās ar labas prakses piemēriem, kā izstrādājamas pārdomātas kompensācijas shēmas, ņemot vērā šādu shēmu finansiālo ietekmi.

4.14. Dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai nodrošinātu cenas ziņā pieejamu un kvalitatīvu juridisko pārstāvību, kuras mērķis ir palīdzēt cietušajiem un garantēt tiesu iestāžu pieejamību un prasības iesniegšanas iespējas.

5. **Īpašas piezīmes par direktīvas īstenošanu un uzraudzību**

5.1. EESK vairākkārt norādījusi uz skaidrības trūkumu un plašu rīcības brīvību, kas dalībvalstīm sniegta direktīvas pārskatīšanā. EESK pauž bažas par to, ka neskaidri formulējumi apgrūtinās efektīvas transponēšanas un īstenošanas nodrošināšanu dalībvalstīs, radot cietušajiem atšķirīgu tiesību aizsardzības līmeni visā ES.

5.2. Pašreizējā stratēģija par cietušo tiesībām beidzas 2025. gadā, un EESK aicina Komisiju pieņemt nākamā termiņa stratēģiju un nodrošināt cietušo tiesību platformas darba nepārtrauktību kā veidu, lai virzītu un palīdzētu dalībvalstīm direktīvas transponēšanā un īstenošanā.

5.3. EESK arī aicina dalībvalstis pieņemt valsts stratēģijas vai programmas par cietušo tiesībām un stiprināt koordināciju un sadarbību pārrobežu lietās. EESK arī aicina dalībvalstis pieņemt vairāku disciplīnu pieeju un izvairīties no izolētas darbības valsts, reģionālajā un vietējā līmenī.

5.4. EESK uzsver, ka ir jāizveido sistēmas un koordinācijas mehānismi valstu līmenī, lai nodrošinātu cietušo tiesības un to, ka cietušo atbalsta pakalpojumu sniegšana tiek efektīvi garantēta visā katras dalībvalsts teritorijā. EESK atzinīgi vērtē noteikumu, ka valstīm ir jāizstrādā un jāīsteno īpaši protokoli par pakalpojumu un darbību organizēšanu saskaņā ar direktīvu. Tomēr būs ļoti svarīgi, lai Komisija uzraudzītu šo protokolu efektivitāti un izstrādātu metodes pakalpojumu kvalitātes novērtēšanai.

5.5. Novērtējuma ziņojumā tika norādīts uz finansējuma problēmu, kad resursu trūkums ir minimāls salīdzinājumā ar nepieciešamību aizsargāt cietušos, it īpaši pilsoniskās sabiedrības organizācijām. EESK aicina dalībvalstis piešķirt pietiekamu finansējumu direktīvas transponēšanai un īstenošanai un aicina Komisiju nodrošināt, ka ES finansējums tiek palielināts un izmantots direktīvas īstenošanai.

5.6. EESK atzinīgi vērtē priekšlikumu par datu un statistikas sniegšanu. EESK uzskata: lai nodrošinātu salīdzināmu datu vākšanu, ir svarīgi, lai Komisija atbalstītu dalībvalstis datu vākšanā, tostarp izstrādājot kopējus standartus, sadalījumu un ziņošanas formātus. Tiek ierosināts viktimoloģijas apsekojumus dalībvalstīs veikt saskaņā ar pieņemto vienoto metodiku, lai atklātu faktisko viktimizācijas situāciju, un apsekojumu datiem, kas iekļauti standartizētajos ziņošanas formātos. EESK iesaka Komisijai iesaistīt cietušo atbalsta dienestus un attiecīgās pilsoniskās sabiedrības organizācijas kopīgu standartu un ziņošanas formātu izstrādē, izmantojot cietušo tiesību platformu un iesaistot Eiropas tīklu cietušo tiesību aizsardzībai. EESK arī iesaka plašāk sadalīt datus, tostarp pēc invaliditātes, etniskās piederības un seksuālās orientācijas, ja šī informācija ir pieejama un cietušās personas to atklāj.

Briselē, 2023. gada 14. decembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas priekšsēdētājs

Oliver RÖPKE

([14]) COM(2020) 710 final (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0710).
([15]) COM(2021) 759 final (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0759).